

El projecte SHAPE UP europe a Mataró

Una col·laboració escola - comunitat per influir sobre els determinants d'un creixement equilibrat i saludable del nen

1. FETS I MOTIVACIÓ

La participació de l'ajuntament de Mataró en el projecte Shape Up s'inicia a partir de la invitació d'un dels promotors del projecte, PAU Education.

Perquè Mataró?

L'ajuntament Mataró ha estat des de l'any 1979 capdavanter en diversos projectes de promoció de salut infantil i comunitària. Inicialment, en l'àmbit de la Salut Escolar: programes de prevenció de la càries i d'alimentació saludable, sempre amb la premissa d'un treball conjunt amb educadors i pares i plantejant els programes amb una base científica, treballant a partir de situacions prèviament estudiades. A meitat dels anys 90, ens plantejarem conèixer quins eren els hàbits alimentaris i els comportaments relacionats amb la salut dels escolars de Mataró. Amb els resultats d'aquest projecte, on s'enquestaren més de 3.000 escolars es dissenyà un programa d'intervenció "Fem salut, mengem bé". En la mateixa línia de treball va néixer una nova proposta "Pere Flash. Telesalut", amb l'objectiu de promoure comportament més saludables en alumnes de EP, però considerant els pares com la població diana. És una obra de teatre de titelles elaborada per un grup de mestres, pares i tècnics municipals amb el titellaire i, darrerament, a partir del Pla municipal de Salut de Mataró, es dissenya una nova proposta d'intervenció comunitària amb participació de diversos serveis municipals i de centres d'atenció primària de salut. Altres intervencions comunitàries per fomentar comportaments saludables s'han adreçat a col·lectius específics, especialment població nouvinguda: "Aproximació a la situació sociosanitària i hàbits alimentaris de la població immigrant d'origen africà resident a Mataró" amb la realització posterior de tallers i altres activitats de formació.

A principis de 2005, PAU Education contactà amb nosaltres per proposar-nos la participació en un futur projecte de prevenció de l'obesitat infantil que es presentaria a la CE. Per les informacions que tenien i pels objectius que s'havien previst pensaren que ens podia interessar.

Ens plantegen: El projecte està gestant-se. Hi ha dues entitats promotores: la Danish University of Education de Copenhagen i Pau Education de Barcelona. Es compta amb la participació de tres entitats més que actuaran com a centres de

referència per a les diferents àrees del projecte i estan cercant les ciutats dels diferents països. Volen aconseguir que tots els països integrants de la Unió europea (UE), 25 hi participin. Per Espanya, el participant previst pot ser la ciutat de Mataró i per tant, l' Ajuntament.

El projecte és desenvoluparà en l'àmbit escolar; en principi, una escola per ciutat. La franja d'edat dels alumnes, de 3 a 16 anys. I, molt important: l'entorn comunitari.

Hi ha un calendari de presentació de documentació, pel que cal decidir-se.

Punt important: la CE finançarà el projecte en un percentatge màxim del 50%, la resta haurà d'anar a càrrec del municipi.

Es valorà amb el regidor i la direcció del Servei de Salut Pública ; es parlà amb el regidor d' Educació i amb el responsable d'Inspecció del departament d'Educació a la nostra zona, per tal de valorar la viabilitat del projecte i concretar l'escola d'intervenció. S'hi està d'acord.

Es considera l'aplicació a les escoles: CEIP La Llàntia i IES Puig i Cadafalch, per incorporar la franja d'edat requerida; es contacta amb les direccions dels centres.

Tots els implicats ho valoren positivament, atès que els objectius del projecte lliguen perfectament amb els nostres i es dona el vist-i-plau. S'inicien tràmits burocràtics diversos i el projecte és aprovat per la CE, l'agost del 2005.

Calendari previst: S'iniciarà el gener de 2006 i finalitzarà el desembre de 2008; s'implementarà en els cursos lectius: 2006-07 i 2007-08.

2. DESCRIPCIÓ DEL PROJECTE

Shape Up és un projecte que vol oferir una alternativa de treball per promoure millores en els factors determinants de l'obesitat infantil. Mitjançant un enfocament positiu no vol estigmatitzar l'obesitat sinó que vol promoure hàbits i estils de vida per a un creixement sa i equilibrat.

Representa una resposta al compromís de la Plataforma sobre Dieta, Activitat Física i Salut de la Unió Europea, en la línia que marquen la estratègia NAOS del Ministeri de Sanitat, i el programa PAAS del Departament de Salut de la Generalitat.

La filosofia del projecte és que podem millorar els hàbits de salut de la població infantil si s'involucren, a més dels propis nens i nenes, els adults del seu entorn (mestres, pares i comunitat).

A partir de les valoracions que els escolars fan sobre la seva alimentació (en sentit ampli) i les activitats físiques que desenvolupen, han de buscar alternatives/ fer propostes d'intervenció per millorar-les i juntament amb els seus mestres valorar-les.

Aquestes alternatives poden ser, en uns casos, assumides ja des de l'escola o en altres, tractades amb els components del Grup promotor local (GPL) que ha d'ajudar a desenvolupar les iniciatives dels nens en un context més ampli, més comunitari. Shape Up és un projecte de ciutat, no d'escola.

Objectius

Reunir els principis de l'educació en salut, la prevenció i la promoció de la salut en un programa integrat, basat en investigacions fonamentades i recents.

- Promoure la salut i el benestar.
- Abordar els determinants socials i ambientals de la salut.
- Involucrar les escoles i les comunitats locals en un diàleg constructiu i en la planificació d'accions relacionades amb l'educació i la promoció de la salut.
- Potenciar les competències dels nens i els joves per dur a terme accions de promoció de la salut i provocar canvis positius.
- Emprendre accions de promoció a nivell local, iniciades a les escoles pels nens i els joves, amb la col·laboració dels socis locals;
- Potenciar una xarxa europea d'escoles i agents locals a tots els estats membre.

Metodologia

Principals característiques del marc metodològic de Shape Up:

- És una estructura, no un mètode estàtic del tipus pas a pas. L'objectiu és suggerir noves idees i maneres participatives de treballar els temes de l'alimentació, l'exercici físic i la salut.
- S'ha desenvolupat de manera participativa. En la seva concepció s'han pres com a punt de partida les idees i opinions dels nens i els joves de diversos països sobre salut, alimentació i activitat física.

A partir d'aquest marc s'ha concretat la metodologia:

- Enfocament **IVAC**: Investigació, Visió, Acció i Canvi
- **Grup promotor local** (LPG) a cada ciutat.
- Aplicació a les escoles de la **Guia metodològica**.
- Utilització de les TIC (noves tecnologies de la informació i comunicació).
Creació del portal: www.shapeupeurope.net

- **Formació** del professorat
 - a) GUIA METODOLÒGICA. Editada en totes les llengües dels països participants.
 - b) SESSIONS DE FORMACIÓ. A càrrec formador local (LF)

Recursos necessaris

a) Personals

Cada ciutat tindrà un equip local Shape Up: coordinador local (LC) i un formador local (LF). Cadascú amb unes funcions específiques i una prestació d'aquest servei durant els tres anys del projecte. A Mataró, la coordinació local l'exercirà una de les tècniques de salut del Servei de Salut Pública i el formador local serà una mestra d'una de les escoles implicades.

Suport dels serveis administratius tant del propi servei com dels centrals de l'ajuntament.

Coordinació amb tècnics d'altres serveis per al desenvolupament del projecte.

b) Econòmics

Cada ciutat finançarà el 50% de les despeses, la CE l'altra 50%.

3. ASPECTES MÉS RELLEVANTS

És la pròpia metodologia en el seu conjunt el més rellevant del projecte Shape UP:

- a) la metodologia **IVAC** : **I**nvestigació, **V**isió, **A**cció i **C**anvi
- b) la creació del portal, com a plataforma de comunicació, coordinació, intercanvi,...
- c) la participació internacional
- d) la coordinació entre els centres de competència amb els equips de les ciutats.

4. METODOLOGIA D'AVUACIÓ

Metodologia qualitativa i quantitativa al llarg de tot el projecte.

Centres avaluadors: Universitat de Hull i Universitat de Copenhaguen, amb els centres de competència : ABCittà de Milà, Schulen ans Netz de Bonn i P.A.U Education de Barcelon

FASES

- Inici del projecte: grups focals amb alumnes; entrevistes: amb mestres, amb l'equip local LC, LF; enquestes als alumnes;
- Durant (cursos escolars 2006-07 i 2007-08): reports semestrals, reports anuals; demandes específiques. Supervisió activitats realitzades (portal). Reunions periòdiques de tots els equips de les ciutats participants amb els coordinadors de les zones i de tot el projecte.
- Final: grup focal, entrevistes: mestres, LC, LF; enquestes als alumnes; A nivell local (ciutat), a nivell regional i a nivell central.

Presentació de l'avaluació final del projecte la CE: desembre 2008

5. DIFICULTATS

Algunes detectades:

- Vinculades a la implementació.
- Participació: alumnes, mestres, pares, comunitat, serveis municipals o d'altres institucions,...
- Dificultat de trobar el temps dedicació per part de: pares- mestres- professionals sanitaris, docents, altres,
- Problemes administratius: diferències partides pressupostàries CE- administració local.
- Idioma: l'anglès com a idioma comú per als participants.
- Estructura dels currículums escolars.

6. OPORTUNITATS

- Relacionar projectes propis amb projectes d'altres ciutats i alhora facilitar la vinculació de Shape Up a projectes ja existents a la pròpia ciutat.
- Possibilitat d'utilització de les noves tecnologies.
- Promoure l'ús de l'anglès, com idioma vehicular, especialment en l'àmbit escolar.
- Compartir experiències entre els participants de les diferents ciutats, tant per part dels alumnes i professors com dels grups de la comunitat.
- Esborrar estereotips.
- Intercanvis escolars
- Promoure noves iniciatives.
- Conèixer aspectes referents a tradicions, pràctiques culinàries, esports, etc de diferents zones d' Europa.

ALGUNES VISIONS DEL PROJECTE SHAPE UP

1. REUNIONS INTERNACIONALS DE TREBALL

2. PROPOSTES DE COL·LABORACIÓ INTERNACIONALS

Shape Up proposed collaborations

MONZA-JONKOPPING technical highschool	BONN-MATARO Schoolyard	BAREIRO-MALTA Preschool
MATARO-JONKOPPING Schoolyard	ATHENS-PECS Students exchange of ideas about helathy living (German – english)	POZNAN-HULL -technical collaboration
BALLERUP – MAASTRICHT 4-8	~ATHENS – PERPIGNAN Pb of language	MALTA-ATHENS Mediterranean food
TALLINN – KRIMULDA	Art & food	MALTA-PECS
MATARO-MONZA Secondary school	PECS-MATARO	MALTA-BRNO Healthy disco
PERPIGNAN MONZA-MATARO Tamborino 10 years old	BAREIRO-MATARO 24Pupils 8/9 years	MALTA-PERPIGNAN Food and movement
MAASTRICHT-BONN		MALTA – MONZA Planning sports actions
WIEN-BONN		MALTA-BALLERUP Children has a voice
WIEN-BRNO		
BALLERUP-HULL Play+ recreative time		

3. PRESENTACIÓ DEL PROJECTE

4. PROJECTES RELACIONATS

**Urban itineraries through the city.
Created by the Public Health Service,
so that there is no excuse for exercising**

CITY

4. ACCIONS DE LES ESCOLES PARTICIPANTS (1)

**The day of the banana.
Bananas came from Canarias,
we counted and we ate them
and we got a nice sack of Platman**

PRI

**Secondary school end of year:
cooking workshop for teenagers,
an itinerary with parents and teachers
preparing healthy dessert for dinner**

SEC